

Nr 167

Utlåtande i anledning av väckta motioner om decentralisering av statens elektriska inspektion.

(4:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Torsten Andersson* och *Mattsson* (I: 59) och den andra inom andra kammaren av herr *Eriksson* i Bäckmora *m. fl.* (II: 78), har hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag angående decentralisering av statens elektriska inspektion till distriktskontor i enlighet med motionernas syfte.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden torde få hänvisas till motionen II: 78.

Över motionerna har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, yttranden avgivits av *statskontoret* och *kommerskollegium*, vilka yttranden i avskrift som bilagor fogats till detta utlåtande (Bilagorna A och B).

Utskottet. Någon särskild utredning i den av motionärerna aktualiserade frågan anses av statskontoret ej behövlig. Enligt dess mening bör det nämligen närmast ankomma på kommerskollegium att uppmärksamt följa verksamheten vid elinspektionen och för Kungl. Maj:t framlägga de förslag, vartill omständigheterna kunna giva anledning. Kommerskollegium åter finner en utredning i och för sig önskvärd men anser att den bör ske som ett led i en allmän översyn av kollegii elektriska byrås samt elektriska inspektionens arbetsuppgifter och arbetsformer. Resultatet av kollegii egna undersökningar anses dock först böra avvaktas.

Sistnämnda undersökningar ha enligt vad utskottet inhämtat numera slutförts. Som följd härav har kommerskollegium i sina anslagsframställningar för budgetåret 1961/62 framlagt vissa förslag i ämnet. Vid sådant förhållande och då i vart fall Kungl. Maj:ts prövning av de sålunda framlagda förslagen torde böra avvaktas kan icke heller utskottet finna det påkallat att från riksdagens sida nu begära en särskild utredning i frågan. Utskottet får följaktligen hemställa,

att motionerna I: 59 och II: 78 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 8 november 1960

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Statskontoret

Till Riksdagens statsutskott

Enligt Kungl. Maj:ts remiss den 25 februari 1960 har statskontoret att till Eder avgiva utlåtande över två inom riksdagen väckta likalydande motioner (I: 59 och II: 78) om decentralisering av statens elektriska inspektion. I anledning härav får ämbetsverket anföras följande.

Frågan om den statliga tillsynen vad angår elektriska starkströmsanläggningars utförande och underhåll och efterlevnaden av arbetarskyddslagen samt utredningsverksamheten beträffande olycksfall och eldsvådor på grund av elektriska anläggningar behandlades av elkraftutredningen av år 1943 i dess huvudbetänkande, SOU 1954: 12. Elkraftutredningen framförde härvid väsentligen samma kritik mot statens elektriska inspektions verksamhet som nu anföres av motionärerna (s. 293—294 i betänkandet). Utredningen föreslog inrättandet av ett centralt organ, statens elnämnd, under vilken nämnd skulle sortera bland annat statens elektriska inspektion, alltjämt uppdelad på fyra distrikt med samtliga befattningshavare centralt placerade. Inspektionen skulle behålla sina dåvarande uppgifter, fränsett vissa delar av det centrala byråarbetet.

I utlåtande över betänkandet förordade kommerskollegium en utvidgning och decentralisering av inspektionens verksamhet, varvid föreslogs inrättandet av sju inspektionsdistrikt.

Vid anmälan av elkraftutredningens förslag för 1957 års riksdag förklarade departementschefen (statsv. prop. bil. 8, VI ht s. 130), att han ansåge att det skulle vara till avgjord fördel för inspektionens verksamhet, om denna decentraliserades. Han fann dock tiden icke mogen att med en gång genomföra en decentralisation. Vid den fortsatta upprustningen av elinspektionen, vilken vore i starkt behov av förstärkning, syntes man emellertid böra syfta till att på längre sikt skapa förutsättningar för en decentralisering av verksamheten på i första hand sex distrikt. I enlighet härmed föreslogs viss utökning av inspektionens personal. Riksdagen hade icke något att erinra mot vad departementschefen sålunda anfört och föreslagit (SU 1957: 6 s. 78; rskr 6). Sedan budgetåret 1957/58 har statens elektriska inspektion icke erhållit någon nämnvärd personalförstärkning.

I detta sammanhang vill statskontoret erinra om vissa bestämmelser, vilka utfärdats på nu ifrågavarande område och som kunna inverka på elinspektionens arbete. Ämbetsverket syftar härvid på de lagbestämmelser som år 1957 utfärdades i syfte att skapa bättre eldistributionsföretag (lagen 27/6 1957, nr 303, ang. vissa ändringar i lagen 27/6 1902, nr 71, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar). Vidare åsyftade de nya säkerhetsföreskrifterna för utförande och skötsel av elektriska starkströmsanläggningar, vilka föreskrifter utfärdats av kommerskollegium att gälla från och med den 1 juli 1960 (kommerskollegii författningssamling 1959 nr 9).

Under hand har statskontoret inhämtat, att en förutsättning för decentralisering av statens elektriska inspektion är, att en förstärkning äger rum av inspektionens personaluppsättning. Tre distriktsingenjörstjänster äro enligt uppgift för närvarande vakanta vid inspektionen. Den förefintliga

bristen på tekniker torde alltså utgöra ett hinder för en decentralisering. Enligt statskontorets mening torde det närmast ankomma på kommerskollegium att uppmärksamt följa verksamheten vid elinspektionen och för Kungl. Maj:t framlägga de förslag, vartill omständigheterna kunna giva anledning. Såvitt statskontoret kan finna erfordras således ej någon särskild utredning. Motionerna synes därför icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Av statskontoret i ärendet införskaffade författningsbestämmelser bifogas.¹

Vid handläggningen av detta ärende har närvarit statskommissarien Jerenius. Stockholm den 6 april 1960.

IVAR LÖFQVIST

Gösta Widén

Föredragande

/Brita Olsson

¹ Här ej bilagda.

Kommerskollegium

Till Riksdagens statsutskott

Genom remiss den 25 februari 1960 har Kungl. Maj:t anbefallt kommerskollegium att till statsutskottet överlämna yttrande över de inom riksdagen väckta och till utskottet hänvisade likalydande motionerna I: 59 och II: 78 om decentralisering av statens elektriska inspektion.

Kollegium får på grund härav anföra följande.

Inledningsvis vill collegium allmänt understryka vad motionärerna anfört om svårigheterna för elektriska inspektionen att med den nuvarande organisationen medhinna de tillsynsuppgifter, som åvila inspektionen. Det elektrotekniska området kännetecknas av en snabb utveckling, vilken tagit sig uttryck i ökad elektrifiering i olika landsändar, vidgad användning av elkraft för skiftande ändamål, övergång till högre spänningar, etc. Dessa olika bl. a. ur säkerhetssynpunkt betydelsefulla omständigheter ha icke kunnat undgå att öka kraven på tillsynen över detta område. Den statliga tillsynsverksamheten har emellertid, såsom förhållandena utvecklat sig i praktiken, icke utvidgats utan i vissa hänseenden närmast minskat och det bör icke fördöljas att denna verksamhet i mycket släpar efter. Med hänsyn till de risker detta område inrymmer är detta en beklaglig och oroande utveckling och det ter sig mot denna bakgrund angeläget att förstärka den statliga tillsynen.

Såsom motionärerna påpekat har collegium redan i sitt yttrande över elkraftutredningens huvudbetänkande framlagt förslag om utökning av den nuvarande organisationen och därvid också föreslagit en decentralisering av inspektionen. Några åtgärder för att fullfölja decentraliseringstanken ha emellertid icke vidtagits från statsmakternas sida. Däremot ha vissa förstärkningar under de senaste åren beslutats bl. a. genom att en del nya tjänster tillskapats för både tekniskt utbildad personal och biträdespersonal. Statsmakterna ha för övrigt också uttalat sig för en fortsatt upprustning av inspektionen.

Såvitt collegium kunnat finna har ej något inträffat sedan nämnda yttrande avgavs, som föranleder collegium till ett ändrat principiellt ställningstagande. Även om vissa omständigheter kunna anföras för en central handläggning av ifrågavarande ärenden, anser collegium dock alltjämt, att betydande fördelar främst för den av inspektionens verksamhet berörda allmänheten skulle vara förenade med en decentralisering av elektriska inspektionen. En ovillkorlig förutsättning härför är emellertid att tillräckliga resurser ställas till förfogande, så att en dylik utspridd organisation kan arbeta tillfredsställande. De möjligheter, som nu föreligga att i någon mån minska olägenheterna av bl. a. alltför knapp personal genom ett nära samarbete mellan såväl inspektionens samlade personal inbördes som mellan dem och personalen på kollegii elektriska byrå skulle nämligen väsentligen minska. Som exempel kan nämnas, att i syfte att på ändamålsenligt sätt utnyttja inspektionens personal, densamma — bortsett från överinspektörerna — uppdelats på arbetsgrupper för olika ämnesområden och det är givet, att en decentralisering av inspektionen med återgång till distriktsindelningen skulle omöjliggöra ett sådant effektivare utnyttjande av arbets-

kraften, som här skett, och medföra krav på förstärkningar av organisationen.

För att ytterligare belysa de krav på statskassan, som en utflyttning av inspektionen till olika distrikt i dagens läge skulle innebära, kan nämnas att för närvarande tre av inspektionens fyra förste distriktsingenjörstjänster hållas vakanta på grund av omöjligheten att besätta dem med kompetent personal och med Kungl. Maj:ts medgivande användas de medel, som äro avsedda för dessa tjänster, bl. a. till att bekosta förnyelse av inspektionens kartmaterial. Vid en utflyttning av inspektionen måste emellertid varje överinspektör få en kompetent ersättare och dessa förste distriktsingenjörsbefattningar sålunda utnyttjas för avsett ändamål, vilket för övrigt knappast blir möjligt utan en föregående väsentlig höjning av deras lönegrads-placering; särskilda medel måste därvid anvisas för fullföljande av kartritningsarbetet, eftersom en förnyelse av kartmaterialet är oundgängligen erforderligt för inspektionens och kollegii arbete. Även kanslipersonalen torde vid en utflyttning få förstärkas väsentligt. Det kan ej heller undgåas vid en utflyttning, att särskilda behov på en förstärkning i olika avseenden av den redan nu otillräckliga och i flera fall för lågt placerade personalen på kollegii elektriska byrå framträda. En omläggning av byråns arbetsformer torde sedan i åtskilliga hänseenden bliva nödvändig.

Vad som anförts giver vid handen att frågan om en decentralisering av elektriska inspektionen icke bör betraktas som ett isolerat spörsmål utan ses som ett led i statens åtgöranden för att få till stånd en ändamålsenlig organisation för fullgörande av de arbetsuppgifter, som enligt elektricitetslagen och vissa till denna anslutande författningar må ankomma på statlig myndighet.

I detta sammanhang vill kollegium också framhålla att sedan föregående höst inom kollegium vissa undersökningar pågå — vilka anförtratts åt en särskilt tillkallad sakkunnig — angående kollegii elektriska byrås och elektriska inspektionens verksamhet och arbetsformer, och då komma möjligheterna att effektivisera tillsynsverksamheten att övervägas, därvid även frågan om inspektionens förläggning får ägnas uppmärksamhet.

Sammanfattningsvis får kollegium anföras, att enligt kollegii mening en utredning angående den elektriska inspektionen i och för sig är önskvärd men att den bör ske som ett led i en allmän översyn av kollegii elektriska byrås och elektriska inspektionens arbetsuppgifter och arbetsformer. Kollegium vill därför ifrågasätta om icke resultatet av kollegii egna undersökningar i denna fråga lämpligen bör avvaktas innan en särskild utredning tillsättes för detta ändamål.

NILS MALMFORS

Sven Svidén

/Olov Wijk